

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

3. Exemplo Christi, tanquam Perpendiculo examinatur, & emendatur
pravitas Virtutum falsarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

quærendo, quæ sua sunt, Christum annunciabant: licet non deessent multi, qui idem faciebant ex veritate, & studio divinæ gloriæ amplificandæ, & religionis Christianæ propagandæ. *Quidam, inquit Paulus, scribit ad Philippenses cap. I. ex contentione Christum annuntiant, non sincere. Et, quidam propter invidiam & contentionem: quidam autem propter bonam voluntatem Christum prædicant.*

ARTICULUS III.

EXEMPLO CHRISTI

*Tanquam Perpendiculo, examinatur, & emendatur pravitās
Virtutum falsarum.*

CVM, ut hæctenus est demonstratum, Virtutes aliæ sint veræ, solidæ, sinceræ; aliæ autem falsæ, inanes, & fucatæ, necessarium est, ut Ædificium spirituale ex Virtutibus erectum firmiter consistat, esse ad manum Architecti Christiani instrumentum aliquod, quod virtutes, per sui applicationem discernat: illud autem in Architectonica Christiana est PERPENDICVLVM. Neque hic utar longâ circuitione: nam expeditissimè & perfectissimè secernit à falsa uirtutem veram, veræque actionem examinat, & obliquitatem proclinationemque omnem deprehendit. **EXEMPLUM** Christi Domini. Vita Salvatoris & Legislatoris nostri; ejus dicta & facta; ejus in solitudine oratio, in hominum congressu alloquutio; ejus labor quies, Vigilia; ejus cohortatio, reprehensio, doctrina; ejus silentium, ambulatio, sessio; ejusque omnis conversatio est *Perpendiculū* Architecti Christiani; quod si applicet virtutibus à se exercendis, & in lucem editis, facile quid rectum, quidque distortum; quid in operationibus

tionibus suis æquale, aut inæquale agnoscer, & emendare poterit. Siquidem Christus Salvator non solum virtutum omnium ornamentis excultus fuit, sed etiam factus nobis est à DEO earundem perfectissimum exemplar, mensura, *Perpendiculum*. Hoc sensu, *Omni Christi aditio nostra est instructio*.

Sumo illud ex Zacharia Propheta, qui capite 1. *Perpendiculum*, ait, *extendetur super Ierusalem*: id est, sensu literali, iterum ædificabitur: non enim extendunt artifices perpendiculum, nisi quando ædificant, aut ædificium perficere volunt. Tropologicè autem, sensu ad mores accommodato. Franciscus Ribera, per *Perpendiculum* accipit Legem DEI, quam nuper probavimus esse Regulam nostram Architectonicam, quæ sæpe pro Perpendiculo, & hoc pro illa ponitur, cum Perpendiculum sit quædam Regula. Ait autem quosdam sine Perpendiculo ædificare, qui virtutes virtutibus, operando strenuè, tanquam lapides lapidibus connectentes, regulam veram, quæ ex DEI est, non adhibent considerando, quid secundum illam rectum, quid obliquum; sed oculis metientes, pro Perpendiculo: hoc est, voluntati suæ carnique iudicium relinquentes, quasi rectum amplectuntur, quodlibet, & illud maximè, quod concupiscentia suadet. Sicut mulieres illæ (in quibus procaces animæ, & leves, seque ipsas amantes intelliguntur) dicebant audaciter Jeremiæ, cap. XLIV. *Sermonem quem loquutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus ex te, sed facientes faciemus omne verbum, quod egredietur de ore nostro*. At cum Dominus misericors & miserator revertitur ad Ierusalem, & plenè animam occupat, extenditur Perpendiculum super Ierusalem, & omnia DEI voluntate definiuntur; pulsaque concupiscentia regnat Spiritus, & Lex DEI: ut dici possit de illo: *In Lege Domini voluntas ejus: & in Lege ejus meditabitur die ac nocte* Psal. 1.

N n 5 Bo-

BONA hæc est interpretatio, & moralis expositio: sed illi non cedit, quæ nostro est magis accommodata instituto, & Perpendiculo, tanquam symbolo CHRISTVM, eiusque vitam & mores designari significat: nam alibi quoque Mensuræ Architectonicæ figura symbolicè exprimitur. Certè. Apocalypsis XXI. ubi agitur de mensuranda Civitate sancta, quæ est imago Ædificii spiritualis, aut hæc illius, scribit Ioannes: *Quiloquebatur mecum habebat mensuram arundineam, ut metiretur Civitatem: & mensura est murum ejus, mensura hominis, qui est Angeli.* Quod Glossa Christo accommodat, tanquam Ecclesiæ militantis & & triumphantis Mensuræ.

Hoc schemate fortasse vocatur Christus Disciplina, Psalmo secundo, *Apprehendite Disciplinam*, ne quando irascatur Dominus. Quod Chaldæus vertit: *recipite doctrinam*: LXX. autem, *ἀπαλαμύνατε παιδείας*, *apprehendite velut manu disciplinam*. Vbi Disciplina Hebraicè est *Bar*, quod significare potest filiū, & illud, *apprehēdite*, adorare: quare vertunt multi, *Adorate Filium*. Itaque Filius DEI adorandus, Christus JESVS, est *Disciplina*, *Doctrina*, *Perpendiculum*, ad quod omnis rectitudo in Virtutum Ædificio est constituenda. Huc facit, quod superius adduximus et Canticorum I. *Recti diligunt te*, ubi LXX. *Rectitudo*, vel *Aequitas*, id est Christus, ut interpretatur D. Gregorius Nyssenus. Simili sensu Clemēs Alexandrinus lib. I. Stromateum auctor est à Petro Apostolo, Christum appellari solitum Legem & Rationem, quam ille regiam, & animatam prædicat. Porro, Christum Dominum non solum esse Perpendiculum, quo æquetur Ædificium humanum, & examinetur rectitudo structuræ hominis, sed etiam Angeli, observat S. Augustinus lib. I. de Consensu Evangelistarum cap. 55. sic scribens: *Consultum est divina providentia mortalibus, quorum temporalis vita in rebus orientibus et*

occidentibus occupata tenebatur. ut eadem ipsa DEI Sapiencia ad
 vitam Personæ suæ homine adsumpto, in quo temporaliter nas-
 cetur, viveret, moreretur, resurgeret, congrue salutis nostræ dicen-
 do & faciendo patiendo & sustinendo, fieret & deorsum homini-
 bus exemplum redeundi, & iis, qui sursum sunt, Angelis, exem-
 plum manendi.

ARTICVLVS IV.

EXEMPLVM CHRISTI

*Quomodo applicandum sit, tanquam Perpendiculum, ab
 Architecto Christiano.*

EXACTISSIMVM est Perpendiculū Salvatoris nostri
 Exemplum, ad quod si virtutes omnes exigeremus,
 facile quid illis desit in notitiam nostram veniret. Vis
 scire, an Humilitas tua, abjectio, & tui ipsius contem-
 ptus rectè confurgant? applica Perpendiculum. Consi-
 dera idem talem illum qui dixit: *Discite a me, quia mitis
 sum & humilis corde* Matthæi XI. Qui nunquam legitur
 cum ullo hominum contendisse de primo loco, primo
 accubitu, primis salutationibus, ambulatione ad dexte-
 ram, sessione in capite, præcedentiâ in egressu, & simili-
 bus ambitionis quisquiliis. Qui cum orta esset conten-
 tio inter Discipulos. quis eorum videretur esse major,
 præcepit humilitatis officium, præmissis inter suos &
 alleclis discrimine: *Luc. XXI, 24. Reges Gentium dominan-
 tur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.
 Vos autem non sic, sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: &
 qui præcessor est, sicut ministrator.* Adducit deinde Exem-
 plum suum velut Perpendiculum: *Ego in medio vestrum
 sum, sicut qui ministrat.*

AMBI-